

У структурі речення словосполучення та сурядні сполучення слів перебувають у тісній взаємодії. Сурядні сполучення можуть виступати одним з компонентів (головним чи залежним) словосполучення, а компоненти СК можуть виражатися словосполученнями, що свідчить про взаємодію підрядності та сурядності, але не стирає відмінностей між аналізованими одиницями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В.В. Понятие синтагмы в синтаксисе русского языка. (Критический обзор теорий и задач синтагматического изучения русского языка) //Вопросы синтаксиса современного русского языка.- М., 1950.
2. Вихованець І.Р. Проблема словосполучення //Українське мовознавство.- Вип.16.- К.: Вища школа, 1989.
3. Грамматика русского языка. Т.2. Синтаксис, ч.2.- М., 1954.
4. Мартине А. Основы общей лингвистики //Новое в лингвистике.- Вып.3.- М., 1963.
5. Основы построения описательной грамматики современного русского литературного языка.- М.,1966.
6. Перетрухин В.Н. Словосочетание и однородные члены предложения //РЯШ.- М., 1971.- №5.
7. Пешковский А.М. Русский синтаксис в научном освещении.- М., 1956.
8. Прокопович Н.Н. Словосочетание в современном русском литературном языке.- М., 1966.
9. Слободинская Т.Ф. К вопросу о словосочетаниях (сочинительные словосочетания) //Вопросы словосочетания и предложения в русском языке.- Волгоград, 1968.
10. Сухотин В.П. Проблемы словосочетания в современном русском языке //Вопросы синтаксиса современного русского языка.- М., 1950.

А.В. Висоцький

СЕМАНТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТА СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЗНАЧАЛЬНИХ ПРИСЛІВНИКІВ

У статті розглянуто проблеми класифікації прислівників за семантико-функціональними ознаками, з'ясовано роль прислівників у формуванні семантико-синтаксичних відношень у складі речення.

Слову як основній одиниці мови – лексичній і граматичній – властиві два види значень: лексичне, індивідуальне, яке виділяє конкретну лексичну одиницю з усієї сукупності лексичних одиниць мови, і граматичне, яке об'єднує слова в досить великі за кількістю репрезентованих у них одиниць класи чи розряди. Ця властивість лексичних одиниць, тісний зв'язок і взаємодія лексичних і граматичних значень підкреслюється в працях О.Потебні, Л.Щерби, В.Виноградова і багатьох інших лінгвістів.

Штучний поділ цих двох аспектів призводить до одностороннього аналізу. Лише визнання нерозривності, єдності в слові лексичного і граматичного значень і, відповідно, аналіз обох типів значення при вивченні словникового складу мови може сприяти відтворенню справжньої картини системності лексики, оскільки “граматичні відмінності пронизують усю лексику, організовуючи її зсередини” [6, 128].

Особливо рельєфно обидва типи значень, - підкреслюють Н.Арутюнова і Т.Булигіна [1, 211], - виявляються в незмінюваних словах, зокрема – прислівниках, для яких “характерне нерозчленоване вираження як номінативної, так і синтаксичної функції”. Автори наводять ряд прислівників, зауважуючи, що, наприклад, “здесь містить не лише семантичний компонент “відносна близькість до учасника акту спілкування” (що виділяється за зіставленням із там), а й значення адвербіальності, а також більш індивідуальне значення “місце дії” (що відрізняє слова здесь чи там від “значення напрямку”, яке входить до змісту рос. сюда і туда)” [1, 212]. Морфологічна неоднорідність прислівників порівняно з іншими іменними словами стимулює мовознавців знаходити внутрішню єдність цієї категорії шляхом семантичного й синтаксичного її дослідження. Проте такий підхід до вивчення прислівників не можна вважати до кінця здійсненим, передусім з тієї причини, що диференціація морфологічного, лексичного, словотвірного та синтаксичного рівнів цієї частини мови або не проводилася, або проводилася не досить чітко й послідовно. Це положення відображене в праці І.Милославського про морфологічні категорії. За його концепцією, прислівники не розглядаються в морфології. “Не слід забувати, - зазначає автор, - що власне морфологічний підхід до визначення частин мови є неефективним стосовно незмінюваних слів. Тут можливі лише семантичний і синтаксичний підходи” [8, 39].

Аналіз специфіки прислівників у зв'язку з проблемою взаємовідношення мови та об'єктивної дійсності дає підстави стверджувати, що сутність їх категорійної семантики полягає у вираженні різних відношень реальної дійсності, оскільки “саме об'єктивно існуючі відношення між явищами дійсності (просторові, часові, причинові, цільові, модальні та інші, а також їх системи) становлять ономазіологічну сферу прислівників як частини мови, а з іншого боку, прислівники репрезентують важливий лексичний засіб вираження відношень дійсності в мові” [12, 38].

Первинна функція слова визначається його лексико-граматичними властивостями як частини мови, а залежно від того, до якої частини мови належить слово, формуються його власні функції, які можуть розглядатися як варіанти основної функції. “Первинні синтаксичні функції, - зауважує Є.Курилович, - впливають із лексичних значень” [7, 58].

Отже, належність слова до того чи іншого лексико-граматичного класу – частини мови – зумовлена семантичними і функціональними особливостями слів. Тому частини мови називаються ще семантико-функціональними класами (чи розрядами). Цей термін не суперечить традиційному визначенню частин мови як лексико-граматичних класів, проте є точнішим, оскільки, як підкреслює О.Смирницький, “частини мови просто виділяються за семантико-функціональною ознакою” [9, 27].

Саме такого розуміння частин мови дотримуємося в цій статті. На основі семантичного і функціонального протиставлення виділяються два підкласи прислівників: означальні та обставинні. Об'єднання прислівників, які відрізняються між собою тільки семантично, називаються лексико-семантичними групами, що відповідає прийнятій у мовознавстві термінології. Об'єднання прислівників, які протиставляються один одному за семантико-функціональними ознаками, утворюють лексичні парадигми вищого рівня. Л.Щерба вказував на існування в мовній системі спільних категорій, під які “підводиться те чи інше лексичне значення” і особливо

підкреслював, “що повинні бути деякі зовнішні виразники цих категорій. Якщо їх немає, то немає в даній мовній системі і самих категорій”[13, 79].

Об’єднання прислівників, які репрезентують такі категорії, тобто яким властиве узагальнене значення, котре має “зовнішні виразники”, називатимемо семантико-функціональними розрядами, а узагальнене значення таких розрядів – категорійним значенням.

У зв’язку з цим слід виділити й семантико-функціональний рівень, якому відповідає своя одиниця – семантико-функціональний варіант слова. Під семантико-функціональним варіантом слід розуміти такий варіант слова, який відрізняється від іншого варіанта не тільки своїм лексичним значенням, а й субкатегорійним, і, відповідно, функціонуванням у мовленні. Семантико-функціональний варіант слова протиставляється, з одного боку, слову-комплексу, слову-лексемі, а з іншого – лексико-семантичному варіантові слова.

Деякі вчені, запровадивши функціональний підхід до з’ясування теорії частин мови, наголошують на відсутності у семантичній структурі прислівника самостійного лексичного значення, стверджуючи, що значення прислівників базується на лексичному значенні вихідних іменників, прикметників, дієслів, які виступають у прислівниковій синтагматичній позиції [3, 153-156; 185-222]. Ідея про синтаксичну зумовленість лексичного значення прислівника дала змогу І.Вихованцю обґрунтувати морфологічну одноформність і безкатегорійність прислівника. Прислівники інтерпретовано як адвербіальні утворення. Три ступені адвербіалізації (синтаксична, морфологічна, семантична) спричинили формування синтетичних (морфологізованих) та аналітичних прислівників. У складі прислівників, крім аналітичних і синтетичних відіменникових, морфологізованих відприкметникових і віддієслівних, велику групу становлять прислівники займенникового походження, які мають особливий статус та кваліфікуються як периферія прислівника. За семантикою їх поділяють на просторові, часові, атрибутивно-вказівні, кількісні, питальні та відносні.

Однак твердження про безкатегорійність прислівника видається надто категоричним, оскільки, незважаючи на різнопланові джерела становлення, прислівникові властиве передусім категорійне значення непроцесуальної ознаки, а також виразна синтаксична спеціалізація на вираженні адвербіальної семантики у придієслівній синтаксичній позиції. У процесі повної адвербіалізації реалізувалася нейтралізація граматичних категорій тих лексико-граматичних класів слів, дериватами яких є прислівники відповідних значенневих розрядів, а саме: означальних і власне обставинних, у межах яких функціонують конкретніші за семантичними й синтаксичними ознаками підгрупи.

В одних випадках відмінність між прислівниками має лише семантичний характер: “*Немало* проскакали вони по дорогах та бездоріжжю” (М.Стельмах). “В мене почав псуватися характер. Я зробився нервовим і *надміру* вразливим” (О.Довженко). “Хвороба моя була *надто* занедбана, операція пройшла важко” (Ю.Смолич). “Спокійні роздуми його ніби *трохи* остудили” (О.Гончар). “Руки у нього були *непомірно* довгі, але *надзвичайно* міцні” (А.Головко). Незважаючи на відмінність у лексичному значенні прислівникових одиниць, спільним для них є зміст синтаксичних відношень – вираження к і л ь к і с н и х характеристик – міри вияву ознаки.

Інша група прислівників характеризується спільністю категорійного змісту при відмінності лексичного значення одиниць: “Орися злякано зводила на діда великі чорні очі” (З.Тулуб). “Чим погрішився супроти свого опікун чого духу, що той так жорстоко помстився йому” (І.Вільде). “Олесь втомлено заплющив очі: вже скоро ніч, а з нею – відпочинок. Тільки б протриматися” (І.Головченко). “Тихо й спокійно пролунав чистий мелодійний голос” (Я.Гоян). Прислівники цієї групи характеризують ознаку *якісна*.

Якщо порівняти прислівники наведених груп, то відмінності між ними не можна розглядати лише як семантичні. Ці групи прислівників розрізняються як семантично, так і за синтаксичним значенням, зумовленим зв'язком з означуваним словом: у першому випадку виражаються відношення кількісної характеристики ознаки (ступінь інтенсивності дії або межа дії), а в другому – якісна, тобто внутрішня властивість процесуальної чи непроцесуальної ознаки. Одиниці, які належать до кожної з цих груп при спільності основної функції розрізняються конкретними синтаксичними функціями.

Отже, ці дві групи становлять семантико-функціональний розряд прислівників кількісно-якісної означальної семантики, який поділяється на дві лексико-семантичні групи: кількісно-означальних та якісно-означальних.

Стверджуючи про наявність функціональних відмінностей між прислівниками деяких семантичних груп, слід зауважити, що ці відмінності (якщо вони лінгвістично релевантні) повинні мати певне формальне вираження. Твердження про синтаксичність прислівників має два суттєвих моменти:

1. Специфіка прислівників полягає в тісному зв'язку семантичного і функціонального аспектів у них, оскільки, як слушно зауважує О.Холодович, “синтаксичне значення на відміну від морфологічного завжди тісніше пов'язане з лексичним”, і тому правильно визначені лексичні розряди повинні характеризуватися і за синтаксичними особливостями і навпаки [11, 42].

2. Синтаксичні особливості прислівників зумовлені їх природою, незмінюваністю. Морфологічна незмінюваність прислівників певною мірою наближає їх до одиниць, властивих мовам аналітичної будови, де граматичний зміст слова визначається лише в контексті за допомогою суміжних слів, а не формою самого слова. У цьому випадку спостерігається позиційна взаємозалежність слів як засобу їх граматичної характеристики [14, 29].

Складність відмінностей різних позицій, які займають прислівники, полягає в тому, що ці позиції заміщуються збігом форм відмінюваних і невідмінюваних слів. Розрізнити їх можливо тільки при врахуванні парадигматичних відношень. Парадигматичні відношення слів знаходяться у поперечній площині до розгортання мовленнєвого “ланцюга”, забезпечуючи глибину лінійного процесу мовлення. Це зв'язки так званого “вибору” і “заміни”. “Основне навантаження в плані вираження граматичних відношень мають внутрішні зв'язки – типи значень, їх належність до того чи іншого розряду, типи сполучуваності” [6, 79].

За словами О.Смирницького, “граматичне оформлення слова визначається ... не тільки його граматичною змінюваністю (системою його граматичних форм) чи його незмінюваністю (протиставленою зміні інших слів у граматичному плані), а й його граматичною сполучуваністю з іншими словами, із словами певних класів і розрядів” [9, 19]. Отже, для з'ясування особливостей синтаксичного вживання прислівників

необхідно враховувати і синтагматичні відношення, які виявляються у мовленнєвих “ланцюгах” при об’єднанні слів у підрядні словосполучення. У семантичних зв’язках такого типу відображаються відношення та залежності реалій навколишнього світу. У зв’язку з тим, що суттєвою для прислівників є не активна, а пасивна сполучуваність (вони частіше виступають як залежні компоненти словосполучення), ”важливим є виявлення семантичних і синтаксичних властивостей слів, при яких вживаються прислівники, тобто таких компонентів семантичної структури слова, які є суттєвими для сполучуваності з прислівниками того чи іншого розряду” [2, 44].

Синтаксична сполучуваність – це поєднання різних класів слів у різних формах для вираження певних семантико-синтаксичних відношень у складі речення. Властивість однієї словесної форми сполучатися в межах відповідної конструкції з іншою словесною формою позначають терміном “валентність”. Валентність у загальному розумінні передбачає необхідне або можливе контекстуальне оточення слова, його контекстуальні зв’язки, контекстуальні відношення між різними частинами мови у реченні на семантичному та синтаксичному рівнях, контекстуальну сполучуваність слів як семантичних і синтаксичних партнерів у реченні [10, 67].

У всіх частинах мови слід розрізняти активну й пасивну валентність. Під активною валентністю розуміється здатність підпорядковуючого слова мати при собі певні відкриті позиції, які заповнюються залежними від нього словами. Пасивна валентність означає, що залежні слова приєднуються до підпорядковуючих слів, заповнюючи при них відкриті позиції, або “порожні місця”. Кількість і характер цих відкритих позицій закладені в семантичній структурі слова у вигляді окремих сем. Заповнення “порожніх місць” на глибинному рівні здійснюється на основі сумісності/несумісності семантичних ознак (сем), тобто пояснюється законом семантичного поєднання слів [4, 78-96].

Поширювачі дієслова-предиката – це різні синтаксичні форми: іменники в різних відмінках з прийменниками чи без них (або їх еквівалентами), прислівники, залежні одиниці, які функціонують у ролі підрядних частин, прикметникові та дієприкметникові звороти.

Дистрибутивні властивості дієслова як предиката характеризуються існуванням “лівих” (суб’єктних) і “правих” (об’єктних і обставинних) компонентів. Ці компоненти розрізняються їх відношенням до семантичної валентності дієслова: суб’єктно-об’єктні компоненти зумовлені логіко-семантичною валентністю, передбачаються нею, характеризують дієслово ніби зсередини [5, 11]. Дієслівне значення відкриває вакантні місця за кількістю суб’єктно-об’єктних функцій, і ці місця в тій чи іншій мірі обов’язковості заміщуються в реченні. Однак обставинні поширювачі не завжди залежать від логіко-семантичної валентності предиката (пор.: *читати газету* і *читати вдома, читати вранці*). Валентністю характеризуються всі частини мови, але кожна має свої особливості, які зумовлені категорійною семантикою.

Сполучуваність відіграє значну роль у реалізації значення дієслова. Валентнісні характеристики дієслова відображають відношення і зв’язки дій та предметів у реальній дійсності, при цьому враховуються категорійні ознаки (перехідність – неперехідність, стан, число дієслова), структура лексичного значення (дієслова однозначні, багатозначні, з прямим чи переносним значенням), властивості поширювачів (обов’язкові, факультативні), їх форма і ті відношення, які вони

виражають, кількість компонентів, з якими сполучається дієслово, закономірності їх уживання.

Характерною рисою семантики дієслова є також своєрідність їх семного складу, наявність великої кількості абстрактних сем, наприклад: “процес”, “дія”, “стан” тощо. Ця особливість відображається в синтагматиці, на глибинному рівні, бо роль синтагматичних виконують абстрактні семи: функціональні, що відображають функціональні характеристики учасників тієї ситуації, яку позначає дієслово (“суб’єкт”, “об’єкт”, “локатив”, “каузатив”, “темпоратив”); квантитативні (“множинність”, “збірність”); квалітативні (“істота”, “неістота”); предметність. Експлікація синтагматичних сем відбувається на поверхневому рівні. Функціональний ярус синтаксичної семантики будується на морфологічних категоріях, що реалізуються в граматичних способах вираження форм слова, службових слів, інших засобах, виявляючи при цьому специфіку граматичної будови мови.

Формами вираження семантико-функціональних функцій поширювачів предиката є відмінки, які поряд із дієслівними категоріями стану, перехідності/неперехідності й особи виконують функції формально-синтаксичної організації речення, розрізнення елементарних структур, закріплення певної семантики за його структурною схемою.

Одна й та ж морфологічна відмінкова форма виражає кілька значень, і між ними існує ієрархія, яка ґрунтується на відповідності чи невідповідності значення відмінкової форми і семантичних розрядів слів, що сполучаються.

Із заповненням вакантних позицій багатомісних дієслів пов’язана проблема обов’язковості/факультативності дієслівних поширювачів. Предметом нашого дослідження є прислівники, які в реченні є як обов’язковими, так і факультативними поширювачами дієслова-предиката. “Погоджуваність” властивостей позицій дієслова і категорійних властивостей імен, що заповнюють їх, зумовлює складне співвідношення між семантичною моделлю дієслова і структурно-семантичною будовою речення, структурним центром якого виступає дієслово.

Валентність дієслова-предиката з’ясовується за допомогою компонентного аналізу його лексичного значення. Дієслова з однаковою кількістю місць можуть розрізнятися семантикою своїх поширювачів, місцем в ієрархії компонентів. Тому при аналізі синтаксичної семантики необхідно визначити тип валентності дієслів, щоб уточнити категорійні ознаки його поширювачів.

У реченнях дієслівної будови джерелом зв’язків, які формують склад конструкцій, є дієслово-предикат, тому його валентні властивості виступають як вирішальні при побудові моделей речення. Саме в сполученні дієслова з підпорядкованими формами виявляються граматичні способи вираження певної залежності, внутрішні закономірності сполучуваності компонентів, тип зв’язку слів, характер синтаксичних відношень, обов’язковість чи факультативність наявних окремих словоформ у тій чи іншій конструкції.

Різні семантико-функціонально розряди прислівників заміщують різні позиції при дієсловах, залежно від того, які функції можуть виконувати прислівники відповідного розряду, наприклад: 1. “Василько глянув серйозно в її світлі очі і розповів усю правду”; “Нас двоє, - вів він далі, і тяжко було зрозуміти – жартує він чи говорить *серйозно*” (Ю.Яновський); “Хлопчик *серйозно* говорить, керманичі *серйозно*

слухають” (Г.Хоткевич) - прислівники якісно-означальної семантики. 2. “Петро підвівся, сів. Серце його *страшно* билосся; голова горіла” (Панас Мирний); “Дуже часто тиха... невістка уміє *цілковито* задобрити воркотливу свекруху” (І.Франко); “Холодна ніч *цілковито* панувала над околицею” – прислівники кількісно-означальної семантики.

Можна стверджувати, що аналіз прислівників з урахуванням сполучуваності з дієсловом дає можливість виявити найтонші семантичні відмінності між близькими за значенням словами. Наприклад, у багатьох випадках прислівник *ретельно* може бути замінений прислівником *акуратно* без суттєвої зміни змісту висловлення, пор. *ретельно/акуратно загорнути книгу (розчесатися, підрізати рослину, забинтувати рану* тощо). Прислівник *акуратно* поєднується з дієсловами, які означають такі дії, котрі в принципі можуть мати небажані побічні наслідки. Наприклад, висловлювання *акуратно сформулювати правило* означає ‘сформулювати правило так, щоб не було небажаного наслідку “правило щось заперечує”’, *акуратно розчесатися* – ‘розчесатися так, щоб зачіска не була неохайною’ тощо.

Можливість сполучуваності прислівника з дієсловом не завжди залежить від наявності в ситуації, позначуваній дієсловом, відповідного параметра (точніше, ознаки, повністю визначеної семантикою прислівника). Сполучуваність дієслова і прислівника може регулюватися правилами комунікативної спрямованості. Так, інформаційно коректним буде висловлювання *підійти впритул*, але некоректним є висловлювання *прийти впритул*; інформаційно коректним є висловлювання *гаряче гріло сонце* і некоректним – *гаряче сяяло сонце*, оскільки *гаряче* описує температуру об’єкта, яка сприймається спостерігачем. Дієслово ж *гріти* описує тепло, яке йде від об’єкта, а не температуру. Подібні обмеження на сполучуваність пояснюються впливом комунікативних чинників.

Отже, параметри функціонування прислівникової синтаксичної сфери в українській мові залежать від конкретних засобів вираження відповідних синтаксем і сполучуваності їх з головними компонентами у межах конкретних словосполучень.

Прислівникова проблематика не втратила актуальності і в наш час, зокрема з огляду на роль прислівників та ізофункціональних з ними відповідників у формуванні семантико-синтаксичних відношень у складі речення.

Прислівникову синтаксичну сферу попередньо можна кваліфікувати як множину властивих сучасній українській літературній мові засобів вираження адвербіальних синтаксем, які в семантико-синтаксичній структурі речення репрезентують обставини різної функціональної природи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д., Булыгина Т.В. Морфология // Общее языкознание. Внутренняя структура языка. – М.: Наука, 1972. – С. 211- 263.
2. Битехтина Г.А. Семантико-синтаксические условия употребления качественно-количественных наречий в русском языке // Вестник Моск. ун-та. – Серия 9. Филология. – № 55. – С. 44-50.
3. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. – К., 1988. – 256 с.
4. Гак В.Г. Семантическая структура слова как компонент семантической структуры высказывания // Семантическая структура слова. – М.: Наука, 1971. – С. 78-96.

5. Змудяк Г.А. Роль логико-семантической валентности в организации структуры предложения (на материале глаголов независимого направления движения): Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Минск, 1980. – 21 с.
6. Кацнельсон С.Д. Типология языков и речевое мышление. – Л., 1972. – С. 75-87.
7. Курилович Е. Деривация лексическая и синтаксическая // Очерки по лингвистике. – М., 1962. – С.57-70.
8. Милославский И.Г. Морфологические категории современного русского языка. – М., 1981. – 239 с.
9. Смирницкий А.И. Лексическое и грамматическое в слове // Вопросы грамматического строя, М., 1955. – С.19-28.
10. Степанова М.Д., Хельбиг Г. Части речи и проблема валентности в современном немецком языке: Учебное пособие для институтов и факультетов иностранных языков. – М.: Высшая школа, 1978. – 258 с.
11. Холодович А.А. Опыт теории подклассов слов // Вопросы языкознания. – 1960. – № 1. – С. 40-53.
12. Шмелев В.Н. Категория отношений и сущность наречий (в связи с общей теорией частей речи) // Проблемы общей и немецкой лексикологии. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1985. – С. 27-41.
13. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. – Л.: Наука, 1974. – 428 с.
14. Ярцева В.Н. Проблема аналитического строя и формы анализа // Аналитические конструкции в языках различных типов. - М.-Л.: Наука, 1965. – С. 58-69.

І.С. Воцикова

ПРОБЛЕМА СИНТАКСИЧНОГО ПОЛЯ МІРИ І СТУПЕНЯ ВІЯВУ ІНТЕНСИВНОСТІ ДІЇ В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

В українському та зарубіжному мовознавстві категорію інтенсивності досліджують із словотвірного (Т.А.Івасишина, В.П.Мусієнко), функціонально-семантичного (В.П.Мусієнко, Н.Л.Туманова, Д.М.Салміна), функціонально-граматичного (Т.А.Івасишина, І.С.Червенкова) та синтаксичного поглядів. Найменшою мірою дослідженими є синтаксичні аспекти цього явища.

Категорія інтенсивності дії досліджена головним чином лише у значенській структурі дієслова. У дослідженнях трапляються лише поодинокі випадки аналізу інтенсифікаторів дії, на основі яких неможливо уявити весь комплекс синтаксичних засобів, використовуваних з метою вираження інтенсивності дії. У дослідженнях, присвячених категорії інтенсивності і структурі її парадигми (В.А.Михайлов, О.М.Полянський, К.М.Суворіна) та категорії інтенсивності ознаки зокрема, основну увагу приділено квантитативним прислівникам і питанням градуальності (Т.І.Ніколашина, О.К.Кочинська, Т.Ю.Кобзарьова, О.М.Торосян, І.І.Убін, Д.Ширвінсайте-Текорене, Г.Г.Галич). Прислівники міри і ступеня –інтенсифікатори ознаки, функціонують також і як інтенсифікатори дії (*дуже* наробився - *дуже* гарний; *страшенно* лютий – *страшенно* злякався). Але, звичайно, не можна ототожнювати синтаксичні засоби вираження інтенсивності дії та ознаки. Значно ширшим є коло інтенсивів – показників інтенсивності, міри і ступеня вияву дії.